

Landsbygd i Kronoberg

OKTOBER 2025

Länsstyrelsen
Kronoberg

Kunskap stärker landsbygden
Utbetalningar areal- och djurbaserade stöd
MAT-rundan 2025
Säkerställ vattenförsörjningen
Robust primärproduktion och Beredskapskollen
Välbesökt lantbrukskväll

Livsmedelsstrategi och beredskap

Hösten är här och vi kan väl ändå summera ett fint skördeår. Intresset för svensk mat ökar och under september genomfördes MAT2025, både i Växjö och under MAT-rundan i hela länet. Att producera och förädla mat lokalt är viktigt för vår försörjningsberedskap.

Sverige gör nu en stor satsning på att stärka landets livsmedelsberedskap. Vi ska kunna sätta mat på bordet i alla lägen, även vid höjd beredskap och ytterst krig. En del i satsningen är rådgivning och investeringsstöd till primärproducenter för att öka företagens beredskap.

Länsstyrelsen, Region Kronoberg, LRF Sydost och Destination Småland arbetar tillsammans och i samverkan med representanter för livsmedelskedjan med en regional handlingsplan för länet. Den är kopplad till nationella livsmedelsstrategin 1.0 och 2.0. Tyngdpunkten ligger på att öka produktionen på gårdarna, vilket kräver att handel, förädlare och restauranger efterfrågar svenska råvaror och produkter.

Konsulter har kartlagt livsmedelskedjan samt intervjuat personer från primärproduktion, förädling, försäljning och restaurang. Vi försöker också analysera lantbrukets beroende av insatsmedel och flöden av de största råvarorna till förädlingsindustri. Arbetet finansieras från Tillväxtverket och ska ge oss en plan framåt.

Stefan Carlsson
Landsbygdsdirektör

Inom den strategiska planen har länsstyrelsen blivit beviljade medel att arbeta med kompetensutveckling och samarbete. Medlen riktar sig till målgruppen jordbruks- och trädgårdsföretagare samt landsbygdsföretag inom livsmedel. Vi erbjuder därför kurser, rådgivning och information i olika projekt:

- Greppa Näringen
- Ett rikt odlingslandskap
- Ekologisk produktion
- Konkurrenskraft och djurvälstånd
- Livsmedel och besöksnäring

Genom kurser, träffar och samarbeten skapas mötesplatser för nätverkande och ny kunskap för målgruppen. Det är en viktig del för att stärka landsbygdens utveckling.

Kunskapsbehov i länet

Inför nuvarande programperiod, den strategiska planen, genomfördes 2022 ett antal workshops för att prioritera ämnesområden. Lantbrukare, rådgivare samt representanter från länsstyrelserna och Jordbruksverket var delaktiga för att säkerställa att vi satsar rätt.

För att driva projekten framåt och i

rätt riktning, gör länsstyrelsen behovsanalyser för att uppdatera de prioriterade ämnesområdena. Under 2024 bjöd Länsstyrelsen in till dialog med representanter från bland annat organisationer och föreningar inom gröna näringar. Det gav värdefulla inspel för kompetensutveckling och samarbete fram till 2026.

Dina inspel är viktiga

I november är det dags för ett nytt tillfälle där vi diskuterar hur kompetensutveckling och samarbete kan möta regionala behov.

Det innebär att Länsstyrelsen för en dialog med företag och organisationer om prioriterade ämnesområden för varje projekt. Inriktningarna gäller till 2028. Detta är ett tillfälle att påverka inriktning och prioritering utifrån behov och utmaningar för målgruppen i länet.

Om du är intresserad av att vara med och påverka kompetensutvecklingen kan du kontakta Julia Carlsson, julia.g.carlsson@lansstyrelsen.se.

Julia Carlsson
julia.g.carlsson@lansstyrelsen.se

God produktion på naturbete – ny rådgivning

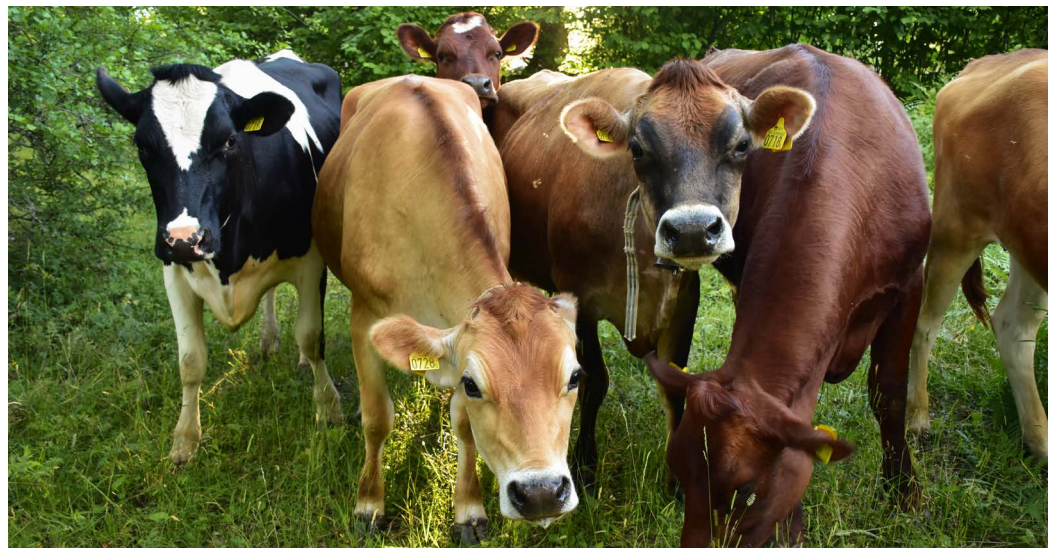
Har du en plan för i vilken ordning du betar åkrar och betesmarker? Betessäsongen 2026 kanske du vill planera bättre än säsongen som gått?

Hjälp med betesplanering

Vi erbjuder hjälp med betesplaneringen! Betesdjurens tillväxt och hälsa kan förbättras och dessutom kan naturbetesmarkerna bli godkända vid kontroll och mångfalden av arter öka.

Du och rådgivaren kan till exempel diskutera:

- Gruppering av djur
- Betessläpp
- Betesbeläggning
- Miljöersättning
- Stängsling och fällor
- Tillskottsutfodring
- Parasiter
- Problemarter på betet
- Reservplan vid extremväder

Är du ny brukare, har du bytt produktionsinriktning eller undrar du bara hur du bäst sköter dina värdefulla naturbetesmarker?

Då kan du kostnadsfritt få rådgivning om betesplanering. Vi anlitar Gård & Djurhälsan och Sydsvensk Naturrådgivning.

Syftet med rådgivningen är att förbättra skötseln av de betesmarker vi redan sköter och att öka arealen skötta naturbetesmarker i länet.

Välkommen med din intresseanmälan till julia.g.carlsson@lansstyrelsen.se.

Julia Carlsson
julia.g.carlsson@lansstyrelsen.se

Malin Fernholm
malin.fernholm@lansstyrelsen.se

Utbetalningar areal- och djurbaserade stöd

Utbetalningsplan för stöd sökta 2025

Stöd	Utbetalning påbörjas
Gårdsstöd	December 2025
Stöd till unga jordbrukare	December 2025
Nötkreatursstöd	December 2025
Ersättning för blommande åker och fältkant	December 2025
Ersättning för ekologisk produktion	December 2025
Ersättning för precisionsjordbruk – planering	December 2025
Ersättning för kolinlagring och minskat kväveläckage	December 2025
Kompensationsstöd	Deltutbetaln. november 2025 Slutbetalning januari 2026
Miljöersättning för skötsel av betesmarker och slätterängar	Deltutbetaln. november 2025 Slutbetalning januari 2026
Miljöersättning för skötsel av våtmarker och dammar	December 2025
Miljöersättning för hotade husdjursraser	December 2025
Djurvårdsersättningar	December 2025

Sista ändringsdag

Nu har det sista brevet om markuppföljning skickats ut.

31 oktober är sista dag att ändra i din ansökan så att ansökta uppgifter stämmer med verkligheten. Du kan då undvika avdrag på din ansökan.

Du kan se resultatet av markuppföljningen på [Mina sidor](#) och i brevet "Uppföljning av din jordbruksmark 2025". Ändra i SAM-internet eller använd appen Jordbruksverket Geofoto för att skicka in foton.

Observera att supporten endast är öppen klockan 8.00–12.00 den 31 oktober på grund av dag före helgdag.

Du kan läsa mer om [Uppföljning av jordbruksmark med satellitbilder](#) på [Jordbruksverkets webbplats](#).

Anna Håkansson
anna.hakansson@lansstyrelsen.se

MAT-rundan gick av stapeln den 20 och 21 september och avslutade evenemanget MAT för i år. Veckan innan var det seminarier och matmarknad i Växjö.

Under årets MAT-runda gick det att besöka 60 olika matföretag i länet, vilket är några fler än förra året. Besökarna kunde hitta allt från lantbruk, förädlare och gårdsbutiker till lanthandlare, restauranger och caféer.

Åtta nya företag

Av de 60 företagen var åtta med för första gången och två var med igen efter några års uppehåll. Ytterligare ett 15-tal producenter sålde sina produkter hos andra då de inte har möjlighet att ha sin egen verksamhet som besöksmål på kartan.

Information om företagen som var med på årets runda finns på www.matsmaland.se.

Många av företagen går

att besöka året om, så passa på att upptäck företag du inte besökt tidigare när det passar dig.

MAT-rundan genomfördes för sjätte året i rad och är en del av arbetet med länets livsmedelsstrategi. Syftet med rundan är att fler ska hitta till våra matföretag och förhoppningsvis återkomma som kunder och gäster fler gånger. De senaste åren har vädret varit väldigt

fint under rundan, men i år bröts trenden med några regnskurar under söndagen.

Anna-Stina Karlsson
anna-stina.karlsson@lansstyrelsen.se

Säkerställ vattenförsörjningen på gården

I Greppa Näringens nya rådgivning får du hjälp att beräkna gårdens vattenbehov, identifiera risker och diskutera förslag till åtgärder för att säkra tillgången till vatten.

Robust vattenförsörjning

En tryggad vattenförsörjning är viktig i fredstid såväl som vid höjd beredskap. Rätt mängd vatten av god kvalitet till djuren och tillgång till vatten i växtodlingen är en förutsättning för en bibehållen livsmedelsproduktion.

En bättre hushållning med vatten minskar även problemen med övergödning och bidrar till en mer hållbar miljö.

– Idag behöver alla lantbrukare säkerställa en robust vattenförsörjning oavsett verksamhetens inriktning, säger Caroline Johnsson, rådgivare i Greppa Näringen.

Att anpassa grödval efter vattentillgången och jobba med vattenbesparande åtgärder i djurstallet är relativt enkla åtgärder och bra att börja med.

Säkrad vattentillgång

Långsiktigt behöver man också jobba med frågor som till exempel markens vattenhållande förmåga, säkra tillgången till vatten när behovet är som störst och att ha tillgång till vatten till djuren även vid kris.

Rådgivningen är kostnadsfri och erbjuds till lantbruksföretag med 50 hektar åker eller mer och/eller 15 djurenheter eller mer.

Läs mer om Vattenförsörjning på gården på [Greppa Näringens webbplats](#). Skanna QR-koden.

Rådgivningen Vattenförsörjning på gården ger dig:

- Kunskap om gårdens uppskattade vattenbehov och hur det kan tillgodoses.
- Kunskap om varför tillgången till vatten varierar över året och hur det skiftar med ett förändrat klimat.
- Förslag på åtgärder som säkerställer att gården har tillräckligt med vatten även i framtiden. Det kan till exempel vara vattenbesparande åtgärder i djurhållningen.
- Grundläggande kunskap om regelverk kring vatten.

Vattenläget i länet

Vi har för årstiden mycket låga nivåer i sjöar och större åar. Regnet som kommit gör att det fyllts på i små vattendrag. Det tar dock tid innan det går att se effekt av regnet. Till exempel i Rotten och Salen börjar det bli riktigt låga nivåer och i Åsnen är nu vattennivån under sänkningsgränsen. Det innebär att Länsstyrelsen har minskat mängden vatten som släpps ut ur Åsnen. SMHI och SGU varnar för risk för vattenbrist i Kronoberg med låga nivåer i små och stora grundvattenmagasin samt låga flöden i Lagan, Helge å, Bräkne å och Ronnebyån.

När det gäller vatten från kommunens ledningar är det kommunen som bestämmer vad som gäller. Många av länets kommuner uppmanar sedan tidigare till en sparsam vattenanvändning.

Tillstånd eller anmälan

För att ta vatten från ytvatten (sjöar och vattendrag) eller grundvatten krävs tillstånd eller anmälan om vattenverksamhet till länsstyrelsen.

Det finns några undantag, exempelvis vattenuttag för husbehov eller till djurhållning. Undantaget gäller dock inte jordbruksfastigheters bevattning av

grödor eller bevattning av gräsmattor. Även om undantag finns, får vattenuttag aldrig ske om det kan orsaka skada på miljön, andra enskilda intressen eller verksamheter som har tillstånd.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet och kontrollerar att reglerna följs.

Malin Fernholm
malin.fernholm@lansstyrelsen.se

Robust primärproduktion och Beredskapskollen

Sverige stärker livsmedelsberedskapen

Sverige gör nu en stor satsning på att stärka landets livsmedelsberedskap. Vi ska kunna sätta mat på bordet i alla lägen, även vid höjd beredskap och ytterst krig. En del i satsningen är rådgivning och investeringsstöd till primärproducenter för att öka företagets beredskap. Andra delar av satsningen handlar om att säkra tillgången på insatsvaror, lägga upp beredskapslager av livsmedel och att stärka beredskapen i förädlingsled och livsmedelsindustri, handel och offentliga kök.

Rådgivning Beredskapskollen 1R

Klarar du av att upprätthålla produktionen även om vardagen inte är sig lik? Vill du få bättre koll på risker och sårbarheter i produktionen och en plan för hur du kan öka företagets beredskap?

Greppa Näringen lanserar nu en rådgivning om hur lantbruksföretagen kan bli mer robusta mot störningar. Rådgivningen ger ett bra underlag för att framtidssäkra gårdens produktion.

FOTO: Janne Andersson, Greppa näringen.

FOTO: Alex Regné, Greppa näringen.

Rådgivningen är kostnadsfri och erbjuds till lantbruksföretag med 50 hektar åker eller mer och/eller 15 djurenheter eller mer. Du anmäler ditt intresse på www.greppa.nu eller ber din rådgivare lägga in 1R i din plan. Det går att få denna rådgivning utan den vanliga startrådgivningen först.

Du kan läsa mer om [Beredskapskollen 1R](#) på www.greppa.nu.

Investeringsstöd för robust primärproduktion

Stödet ska gå till investeringar som minskar sårbarheten i primärproduktionen vid händelse av höjd beredskap. För att du ska få stöd behöver det vara tydligt hur den tänkta investeringen kommer att

bidra till att öka företagets förmåga att fortsätta bedriva livsmedelsproduktionen även vid höjd beredskap.

Du kan få stöd för att höja motståndskraften mot:

- strömavbrott eller långvariga avbrott i energiförsörjning
- långvariga avbrott i vattenförsörjning inom din animalieproduktion
- långvariga avbrott i transporter som ökar behovet av lagring, bearbetning av råvaror
- IT-incidenter och cyberangrepp
- brist på kritiska insatsvaror
- risk för stöld och sabotage av lagrade råvaror eller kritiska insatsvaror.

Intresset för stödet är stort och det har redan kommit in många ansökningar. Jordbruksverket hanterar ansökningarna löpande och de bedöms utifrån hur investeringen bidrar till att öka ditt företags beredskap och motståndskraft.

Det kommer mer pengar för stödet under 2026. Du kan läsa mer om [Investeringsstöd för robust primärproduktion](#) på Jordbruksverkets webbplats.

Malin Fernholm
malin.fernholm@lansstyrelsen.se

Nya regler för dig som seminerar

Den 1 april 2025 började nya regler rörande semin- och embryoverksamhet att gälla.

De flesta djurägare som seminerat sina lantbruksdjur har tidigare omfattats av det tillstånd som den husdjursförening eller organisation man anlitat har haft. Nu måste varje djurägare som seminerar söka ett eget tillstånd hos Jordbruksverket innan den 1 januari 2026.

Ändringen av reglerna gör att djurägaren själv har ett eget och tydligare ansvar. Tidigare kunde organisationen eller husdjursföreningens tillstånd drabbas om en djurägare allvarligt misskötte sin seminverksamhet. Det blir också tydligare för Länsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet, att veta vilka gårdar i länet som har seminverksamhet.

Om du har en godkänd utbildning i seminteknik får du bara seminera egna djur eller i besättningar där du är anställd.

Ansökan om tillstånd gör du hos Jordbruksverket. Kostnad för ansökan om semintillstånd är 470 kronor och du betalar direkt i e-tjänsten vid ansökan.

Skanna QR-koden för att logga in i e-tjänsten.

Ulrika Lind
ulrika.lind@lansstyrelsen.se

Välbesökt lantbrukskväll

Den 19 maj välkomnade Marcus Brauer med familj besökare till en lantbrukskväll på sin gård Dädesjö prästgård. Solen värmdde när omkring 300 besökare kom för att se gårdens nya stall, prata med experter och med varandra. Marcus med söner William och Jacob visade upp det nya stallet som har plats för 140 mjölkkor och är en satsning för framtiden.

En av besökarna på lantbrukskvällen var Matilda Berg som driver mjölkgården Hössjö Persgård. Matilda upplevde att det var en välbesökt lantbrukskväll där man träffade många kollegor, vilket hon alltid tycker är trevligt.

– Men det trevligaste av allt var att se familjen Brauers nya, otroligt fina stall. Det är ett stall man verkligen vill vara mjölkko i, säger Matilda.

En kväll för hela familjen

Att få se det nya stallet var höjdpunkten, men det fanns också rådgivare och experter inom olika kunskapsområden vid 16 olika stationer.

Besökarna kunde prata om allt från investeringsstöd till arrendavtal och beredskap inom lantbruket. Under kvällen fanns möjlighet att gå tipsrunda och Länsstyrelsen bjöd på korb och äppelmust.

Matilda tycker det var trevligt att det fanns en tipsrunda, en för vuxna och en för barn.

– Det var roligt att så många olika föreningar tagit sig tid att komma till lantbrukskvällen. Stationerna var väldigt trevliga och jag gillade att varje station hade skrivit en egen fråga till tipsrundan, säger Matilda.

Bidrar till levande landsbygd

Genom satsningar som denna vill Länsstyrelsen stärka livsmedelsproduktionen i Kronoberg, öka kunskapen och bidra till en levande landsbygd.

Matilda upplevde att många från bygden, Dädesjö, var på plats för att se det nya stallet.

– Det kändes roligt att Marcus hade bjudit in även grannskapet för att visa upp och dela med sig av lantbruksutvecklingen, i detta fall ett nytt mjölk-kostall.

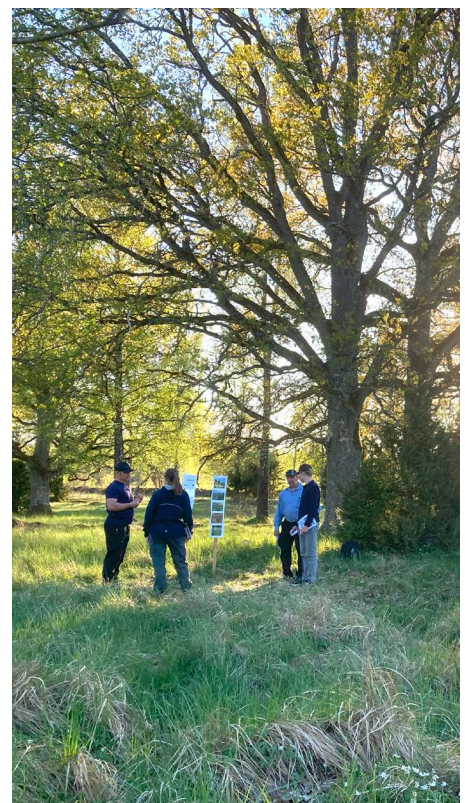
Gärna fler studiebesök

Matilda tycker om att åka på studiebesök.

– Man blir alltid inspirerad och kan ofta ta med något hem till sin egen gård. Jag minns att jag sopade mina ladugårdsgångar lite extra noga på morgonpasset dagen efter.

Lantbrukskvällen finansieras av den strategiska planen och det var tredje året i rad som kvällen genomfördes på en av länets gårdar.

Om du inte vill missa nästa tillfälle kan du hålla utkik i vårt digitala nyhets-

Här pratar rådgivare från Länsstyrelsen om skötsel av betesmarker.

brev, Landsbygd i Kronoberg, som kommer till din e-post. Du kan också [bli prenumerant via vår webbplats](#).

Julia Carlsson
julia.g.carlsson@lansstyrelsen.se

BRA ATT VETA

God kvalitet och lönsamhet på grovfodret

Vilka krav ställer du på grovfoder gällande kvalitet och lönsamhet?

Välkommen till en grupp som diskuterar metoder för att anpassa gödslingen med hänsyn till foderkvalitet, baljväxtandel, art-sammansättning, antal skördar, avkastning och etablering och förutsättningar för odling av vall. Grepparådgivaren går igenom olika strategier och tekniker som kan påverka både lönsamhet och lustgasavgång. Alla lantbrukare är välkomna oavsett odlings-system. Gruppen träffas tre gånger med start

tisdagen den 4 november klockan 18–20 på Ingelstadgymnasiet.

Medverkande: Hermann Leggedör, Agri-kultur Småland, erfaren rådgivare.

Anmäl dig senast 2 november via kalendern på [Länsstyrelsens webbplats](#).

Kontakt: hermann@agri-kultur.se, 0707-91 23 74 (om du har frågor eller problem med anmälan).

Välkommen hälsar Agri-kultur i Småland och Malin Fernholm.

Praktiska utmaningar i fält

Välkommen på kurs om hur du hanterar omvärldsfaktorer och utmaningar som värme-stress, torkstress och skiftande nederbörd.

Kursen handlar om olika odlingsstrategier, olika odlingsystem och gödslings- och ogräs-strategier.

Du lär dig också mer om art- och sortval, växtföljd och olika mellan- och bottengrödor. Alla lantbrukare oavsett odlings-system kan ha nytta av denna kurs.

Onsdagen den 19 november kl. 18-21 på Ingelstadgymnasiet.

Medverkande: Hermann Leggedör, Agri-kultur Småland, erfaren rådgivare.

Anmäl dig senast 17 november via Kalendern på [Länsstyrelsens webbplats](#).

Välkommen hälsar Agri-kultur i Småland och Malin Fernholm.

Sparsam körning med traktor

Vill du spara diesel och vässa din traktorkörning? Du som är lantbrukare kan anmäla ditt intresse, så hålls kursen när det passar deltagarna.

Under hösten genomför vi kurser i sparsam körning under ledning av Fredrik Hallefält, HIR Skåne.

Vill du vara med? Anmäl dig i kalendern på [Länsstyrelsens webbplats](#).

Rådgivning om ökad jordhälsa

Denna rådgivning vill synliggöra och väcka intresse för metoder och arbets-sätt som bidrar till att hålla jordarna mer levande och friska.

Genom god jordhälsa – hållbara jordar som bevarar och förser grödorna med näring, vatten och syre – vill vi nå bättre skördar samtidigt som risken för växtnäringssläckage minimeras. God jordhälsa bidrar till minskat behov av olika insatsmedel som handelsgödsel och växtskyddsmedel.

Välkommen att kontakta någon av rådgivarna!

Agri-kultur i Småland:

hermann@agri-kultur.se, 0707-91 23 74.

Växa Sverige:

sofia.werner-hallgren@vxa.se,

0730-94 54 95.

Rådgivning för ekologiska lantbrukare

Du som är, eller vill bli, ekologisk producent är viktig på vår väg mot en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion. Vi vill gärna hjälpa till genom att erbjuda kostnadsfri rådgivning på din gård.

I din produktion kan du så klart stöta på utmaningar och frågor som du behöver hantera.

Rådgivningen handlar om det du behöver diskutera; växtodling, ekonomi eller djurhållning.

Välkommen att kontakta någon av rådgivarna!

Agri-kultur i Småland:

hermann@agri-kultur.se, 0707-91 23 74.

Växa Sverige:

sofia.werner-hallgren@vxa.se,

0730-94 54 95.

greppa näringen

Medfinansieras av
Europeiska unionen